

GA archiefnummer 0556 (Huis Verwolde), inventarisnummer 1207

Gezegelde perkamenten scheidsbrief: arbitrale uitspraak in een geschil over de nalatenschap van hun ouders, tussen Arent Enserynck en diens vrouw Merricken enerzijds en Jacob Enserynck en diens vrouw Willegart anderzijds

12 mei 1485

Transcriptie:

- 1 Wij he[ren] Johan va[n] Westenberch en[de] Henr[ic] ten Velthuys als onthaelde [aangezochte] ghekae[re]n [gekozen] scheitslude van wegen Aernt Enserynck en[de] Merricke[n] sij[n]re echter husfr[ouw] an die ene sijde en[de] wij Wille[m] Dempinck en[de] Kracht van Hacfort als onthaelde gekae[re]n] scheitslude van weghe[n] Jacob Enserynck en[de] Willegart sij[n]re echter huusfr[ouw] an die andere sijde doen kont, ape[n]baer[e]lick

3 tughende in dessen apene[n] scheitsbrieve, dat wij vreer [*vredestichters; arbiters*] voers[egt] va[n] beyden sijden daer aver onthaelt en[de] gebeden sint als vrende en[de] maghe vrentlick Aernt, Merricke[n], Jacob

4 en[de] Willegart voers[egt] va[n] malkande[re]n toe scheiden soe als Jacob en[de] Willegart voers[egt] verervet we[se]n va[n] wege[n] Jacobs vader en[de] moeder den God genade an dat alinge [*gehele*] erve

5 en[de] guet geheten Enserynck soe dat myt alle sine[n] rechte[n] en[de] toebehoer gelege[n] is inder kersspell van Vorden inder buerschap van Dellen voer wellick versterff voers[egt] Jacob en[de]

6 Willegart voers[egt] ghesat [*gebouwd*] was ene hoffstede myt ene[n] kampt lants daer die hoffstede in steet soe die voers[egde] hoffstede en[de] kampt geleg[en] is toe hogen to legen, toe bussche toe brueke [*hoog en laag, met bos en broekland*],

7 myt holte, voer oe[re]n affsheit [*als hun erfdeel*]. Soe hebbe[n] wij vreer scheitlude voers[egt] ghededingt [*een vergelijk getroffen*] tussche[n] Aernt, Merriken, Jacob en[de] Willegart voers[egt] dat Aernt en[de] Merrike[n] voers[egt] solde[n] av[er] geve[n]

8 Jacob en[de] Willegart voers[egt] en[de] oe[re]n erve[n] die voers[egde] hoffstede mytten kampt; daer toe [*bovendien*] ene[n] hoff geheite[n] Passer hoff en[de] dat huysstedike[n] in den Passer hoff licht en[de] die willige[n] [*wilgen*] die

9 buten op den grave [*aan de sloot*] staen. Daer to moeg[en] Jacob en[de] Willegart voers[egt] buten den grave[n] ghebruke[n] sess voet te paten [*poten*] tot oe[re]n beste[n] oerber [*voordeel*] en[de] die willige[n] bute[n] all om en tom [*her en der*] aen

10 dat huysstediken ghebruke[n] en[de] bepate[n] tot oe[re]n beste[n] oerber; voer wellicke voers[egde] hoffstede, kampt, hoff, huysstede en[de] ande[re] patyng va[n] willige[n] soe dat alinck voers[egt] steet soe dat

11 Jacob en[de] Willigart voers[egt] stont voer dat versterff voers[egt] voer twye hondert golden Rijnssche gulden in affscheidung van des voers[egden] versterffs en[de] va[n] uytgelechte[n] ghelde.

12 Alsoe dat Aernt en[de] Merriken voers[egt] voer hem en[de] oe[re]n erve[n] vande[n] voers[egde] hoffstede, kampt, hoff, huysstedike[n], willigen patinge en[de] anders soe voers[egt] steet hebben daer va[n] vertege[n] [*afstand gedaan*]

13 myt hande monde en[de] myt halme als erffkoops recht is als voer dat voers[egde] versterff en[de] voer den voers[egde] affsheit tot behoeff Jacobs en[de] Willegart voers[egt] en[de] oe[re]n erve[n] alsoe dat

14 sie daer an vererfft sullen wese[n] erfflick en[de] ewelick [*eeuwig*] then weer sake God en[de] die hyllige kercke Aernt en[de] Merriken en[de] oe[ren] erve[n] daer weder an vererfft wurden Jacob en[de] Wilgart

15 voers[egt] en[de] oe[ren] erve[n] daer erfflick en[de] ewelick an gheerfft sullen ten ewyge[n] daghen toe, als voer oe[ren] affsheit van Enserynck va[n] v[er]sterff Jacobs voers[egt] va[n] sijns vader en[de] moder

16 versterff. En[de] Aernt en[de] Merriken voers[egt] laeffden [*beloofden*] voer hem en[de] oe[re]n erve[n] Jacob en[de] Willegart voers[egt] en[de] oe[re]n erve[n] des voers[egden] lants soe voers[egt] steet toe wa[re]n iaer en[de] dach als erffkoops

17 recht is en[de] in gherechter waerschaepen [*vrijwaring*] toe halden alsine[n] ewe[n] steden vasten erffkoop inder Graeffschap van Zutph[en] myt rechte schuldich is toe holden en[de] allen hinder en[de] voerko[m]mer

18 off toe doen voer alle die ghene die des ten rechte[n] kome[n] willen want het voer ene[n] affsheit a[ve]rgegevene[n] is va[n] v[er]sterffs soe voers[egt] steet. Oick mede soe laeffden Arnt en[de] Merrike[n]

- 19 voers[egt] voer hem en[de] oe[re]n erve[n] offt sake weed Jacob en[de] Willegart voers[egt] offt oe[ren] erve[n] des voers[egden] lants soe voers[egt] steet tot yewige[n] tijden beter vestenisse hebbe[n] wolden die laeffde[n] sie hem
- 20 alle tijt ghern toe doen sonder weder segge[n] en[de] sonder alle argelist. In oerkonde der waerheit soe hebben wij her[en] Johan Weste[n]berch, Hen[ric] ten Velthuse, Wille[m] Dempinck, Kracht va[n] Hac-
- 21 fort als scheitslude va[n] beyden sijden om bede wille beyder p[ar]thien onser seghell an desse[n] brieff gehangen want ick Kracht van Hacford[en] op dese tijt selver gheen en heb soe heb ick
- 22 om ghebruckt my[n]s segele gebeden Jacob Ketell desse[n] brieff voer mij toe besegelen dat ick Jacob voers[egt] ghern gedaen heb om bede wille Krachts voers[egt]. Gheg[even] int jaer ons He[re]n dusent vier
- 23 hondert vijfften tachtentich op Suncte Servaes avent [12 mei 1485]

Opmerkingen:

- Het is verwonderlijk dat in dit document herhaaldelijk wordt gerept van de ouders van Jacob Enserinck, zonder te vermelden dat zij ook de ouders van Aernt Enserinck waren. Op grond van andere historische bronnen is bewijsbaar dat Aernt en Jacob broers waren en het feit dat Aernt in eerste instantie het gehele goed geërfd had (en vervolgens een deel aan Jacob moest afstaan) bevestigt dit ook.
- De naam van het belangrijkste goed dat aan Jacob werd toegescheiden wordt in dit document niet genoemd. Het ging om Klein Enzerink, nu uit andere bronnen blijkt dat Jacob dat bezeten heeft. De formele splitsing van het goed Enserinck in Groot en Klein Enzerink heeft dus in 1485 plaatsgevonden. Het andere goed, de Passer Hof, lijkt minder belangrijk.
- In regel 4 van het document wordt gesproken over het *alinge* (=gehele) goed waarop Jacob erfrechtelijke aanspraken kon doen gelden. Bedoeld wordt echter kennelijk dat hij slechts op een deel van het gehele goed recht had.
- In regel 13 slaat 'myt halme' op het werpen van een halm. Dit was in de Middeleeuwen, naast de handdruk en mondelinge bevestiging, een formeel vereiste bij de overdracht van onroerend goed. Mr. J.D. Meijer, Over de gevolgen der gecontinueerde gemeenschap tusschen den langstlevenden der echtgenoten en de erfgenamen van den eerstgestorvenen, naar Oud-Hollandsch en Costumier-Regt, in: Regtsgeleerdheid en wetgeving, zesde deel, voor de jaren 1831 en 1832, blz. 74, schrijft hierover: "Het regt van eigendom stond in het naauwst verband met het bezit, door hetwelk alleen dit regt van eigendom kon worden verkregen; het regt op zich zelf moest door eene overgifte als het ware tot wezenlijkheid worden gebracht, en deze overdragt (*traditio*) geschiedde nooit dan met de grootste plegtigheid, door het werpen van den halm of door eenige andere zinnebeeldige (symbolische) daad, welke dadelijke overgifte, die bij onroerend goed wezenlijk geene plaats kon hebben, moest vervangen."
- Het 'iaer en[de] dach' in regel 16 verwijst naar de rechtsregel dat een feitelijke situatie rechtsgeldigheid kreeg na een jaar plus een dag.

A.C.J. Viersen, 18 december 2018